

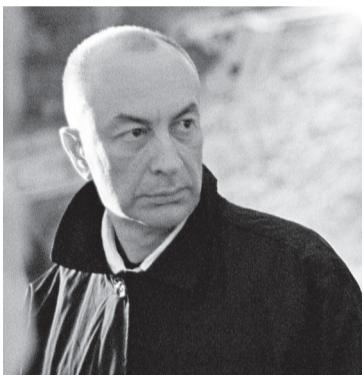
ქართული წერა

საქართველო

ლიტერატურული საქართველო * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

20 01 2023 2023 . №1 (4061) გამოცემის 92-ე ფელი ვასი 2 ლარი

დათო მალრაძე

ეპისტოლური №3. ორუები თავისი

... და აივნიანი ლექსები მინდა რომ
მოგნერო, ხედებით მშობლიურ ქალაქზე,
რომ როგორც ლირუსებით ოფიცირის მუნდირი
ვზიდო ეს ქალაქი,
რომელიც ამავსებს
თანამდევ ხიფათში პოეტის ყისმათით,
... და როცა ქალაქი ჭორებით კანკალებს,
დამკიდებს მხედრული მამაცობისათვის
პერანგზე პომადის ორდენის ნაკვალევს.
ამავსებს მოედნის მზით, რასაც ფაუსტის
ცდუნება ვერ სწოდება.

— შემინდოს კლასიკამ!

და ლექსის სტრიქონებს საკენკად გავუწვდი
და მტრედიც მომაგნებს მოედნის პარსიფალს.
მომაგნებს, რადგანაც იღბალი პოეტის
გრალის მცველების სიმღერას მავალებს,
და მტრედი მომძებნის
პარსიფალს მოედნის,
ან როგორც პომადის ორდენის კავალერის.

გარშემო სარცხის წინსაფრით სახლები...
მოედნის ცენტრში კი ბრინჯაოს სასქა-
დულო წინაპარი ეპარქესოს-თანხლებით...
მოგვამ განათებულ მოედნის კლასიკას.
... და აივნიანი ლექსები მინდა რომ
მოგნერო, ქალაქზე დღევანდელ ხედებით,
სადაც პომპეუსმა დალაშექრა მინდორი,

► დასასრული. გვ-2 გვ.

აკადემიური ანგარიშები

აკადემიური ანგარიშის რეცლეაციაზე

„ლიტერატურის“ პირველი ლაურეატები

ოლენი ჩილაძე (აროზა)

გურალე ბერია (ვოეზია)

გუგა მჩელაძე (კრიტიკა)

ახალგაზრდა, ბერსპექტიული მწერლების გამოვლენა და მხარდაჭერა „ლიტერატურული საქართველოს“ პრიორიტეტი იყო მისი არსებობის ყველა ეტაპზე. ასე ახლაც. მაგალითად, შარმან დავბეჭდეთ ორმოცდათამდე ავტორი, რომელთა ასაკი არ აღემატებოდა 30 წელს. პირდაპირ უნდა ითქვას, მათ კარგი „ამინდი“ შექმნეს; სიახლის, სიხალასის, სილალის, სითამამას სულისკვეთება შემოიტანეს ჩვენი გაზეთის ფურცელებზე... და გაჩნდა იდეა, დაარსებულებულ „ლიტერატურული საქართველოს“ პრემია ახალგაზრდებისთვის. წლის ბოლოს სპეციალურმა ჟიურნალი (ნინო დარბაძისელი, უჩქ შერაზადიშვილი, ივანე ამირხანაშვილი) გამარჯვებულებიც გამოავლინა: პროზაში – ლანი ბინაძე, პრეზიაში – გუგა მგელაძე.

(ბოლიშ ვიბედით იმისათვის, რომ გამარჯვებულებს ფულად ჯილდოს ვერ გადავცემთ, მხოლოდ სიგელებითა და საჩუქრებით შემოვიფარგლებით).

რა დროს პრემიას, როცა გაზეთი ვალებიდან ვერ ამოსულა. — გვეტყვიან მეოთხელები და მართალიც იქნებან.

ამავე დროს, მართალია ისიც, რომ გაზეთს არსებობისათვის, სასიცოცხლო სივრცის მოსაპოვებლად სჭირდება მეტი აქტივობა, მეტი კონტაქტი მკითხველებთან, ავტორებთან, თანამედროვე პროცესებთან.

პრემია-კონკურსები საუკეთესო საშუალებაა მსგავსი აქტივობების განსახორციელებლად. ამიტომ გადაუწყვეტეთ, დაგვეარსებინა ლიტერატურული პრემია 30 წლამდე ახალგაზრდებისთვის.

„ლიტერატურის“ პირველი ლაურეატები

ბევრჯერ სანადიმოდაც, მსხდარ სამეცობროს: ვახუშტი კოტეტიშვილის, ბაჩანა ბრეგვაძეს, თამაზ ჩხერიმელს, არჩილ სულაკაურს, ალექსი ჭინჭარაულს, ზეზვა მედულაშვილს, ნუგზარ შატაიძეს, გივი შაპაზარს, დათო მალრაძეს, აკა მორჩილაძეს, ზაალ სამადშვილს, როსტომ ჩხეიძეს, კარლო ფაჩულიას... არა მარტო მწერლებს, — მხატვრებს, მუსიკოსებს, მსახიობებს, რეჟისორებს. ვახუშტიშვილი ლიტაივანი დაარქვა, ლიტაივნელთა ლიტერატურული გაერთიანებაც შექმნა და მისი ქარტია(ლი)ც დაწერა.

ლიტაივანი ყველგან ისმოდა, ლიტაივანი ყველას უყვარდა, ლიტაივანს ყველა შენატროდა.

ლიტაივანმა ერთმანეთს დააკავშირა თაობები, ძველები და ახლები ერთ საზოგადოებად გააერთიანა, თანამოაზრებებად აქცია. თხოთმეტი წლის განმავლობაში ხმაინობდა, გუგუნებდა, გრგვინავდა ლიტაივანი.

დღეს რა ხდება? ლურჯი სახლოც ადგილზე და ლიტაივანიც, ოლონდ სხვა ხალხის ისმის იქ ურიანული. აღარ ჩანან აივანზე მწერლები, ხელოვანები, კულტურის მოღვაწენი.

სამაგიეროდ, არსებობს პრემია „ლიტაივანი“.

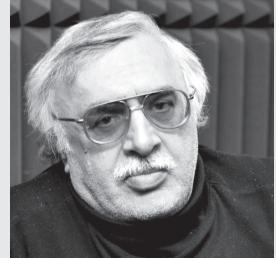

უმრავი ცეკვი

გამარჯვებული განცხადების მიზანი

ახალი ლექსი

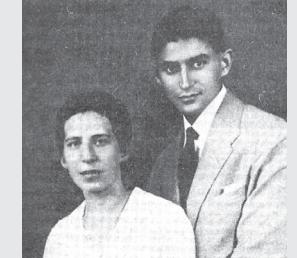
ახალი ლექსი

ტრაგიკომედია საბჭოურად

ტრაგიკომედია საბჭოურად

ფრანც კაფკას დღიურები

ფრანც კაფკას დღიურები

„ლე“ ანებია: თანამდებოვნები კართული რომანი

მარინე ტურქვა

კანის ტერიტორიაზე, მათ შემდეგ კავკაცია, მათ შემდეგ თბილისი, ერთი მხრივ, ეპოქის, მეორე მხრივ, თავისი ძევების შეიღლია, ორივე ფაქტორი ახდენს მასზე გავლენას.

თანამედროვე ლიტერატურული პროცესი იმდევნებ მრავალფეროვანი, მე ვატუმიდი, ჭრელია, და ასე დასავალი მოვალეობა მოვალეობა და მარტივად გამდიდროს, ლექსიური მრავალფეროვნება ლავრელაშვილის პროზის განსაკუთრებული ნიშანია.

ქართული რომანისტების ერთ დღეს დიდი ილაპირის მიერ და მარტივად გამდიდროს, ლექსიური მრავალფეროვნება ლავრელაშვილის პროზის განსაკუთრებული ნიშანია.

იმდენად ბევრი პოეტური თუ პროაზაული ტექსტი გამოიცემა ყოველწლიურად, საკამაოდ ძნელია მისი სრულფასოვნად შეგასება, თუმცა მთავარი ტენდენციების გამოყვეთა მანიც შეიძლება. ამასთან, საზოგადოება სრულიად ახალი გამოწვევების წინაშე დგას. ამის მიუხედავად, ღლეს ქართული რომანი მეტ-ნაკლებად მორგვებულია საზოგადოებრივ მოთხოვნებს, ადამიანის პრობლემას, რასაც, სხვა განსაზღვრავს უცხოური პროზის, თარგმანის ენას მაგრამ ამ მხრივ სამუშაო კიდევ ბევრია. თანამედროვე ავტორთა ენა იმდენად ჰგავს ერთმანეთი მათი ერთმანეთისაგან გარჩევა ძნელია, არაფერ ვამბობ მწერლის სტილზე, რომელიც სანთლიო საძებნი ხდება.

რომ არაფერი, ბაზარი ითხოვს, ნიგნი ხომ უნდა გაიყიდოს?!
2. ქართველი კაცის ფსექლოგიის, მისი სულიერი სამყაროს გახსნა საკმაოდ რთული, მაგრამ ას სწორედ ღოტერატურის, პარველ რიგში კი, რომანის საქმეა. აკა მორჩილაძის ჰერსონსუები უმთავრესად თბილისში დაბადებული და გაზრდილი ახალგაზრდები არიან, რომელიციც, 90-იანი წლებისა ნგრევისა და ქარისის გამო, ვერც საკუთარ თავს პოულობრძნებ და ვერც საკუთარ ადგილს. მათ არა მხოლოდ ახალი რეალობის აღმატება უჭირთ, არამედ არჩევანის გაკეთებაც. დროისა და სიცრუცის დაკრძალვის შემთხვევაში მართვის სამართლის მიერთება არა მართვის სამართლის მიერთება, თავისუფლების მოუტანა, მაგრამ იმ დოზით, რომ უანრობრივი მოხვენები მინიმუმადე დავიდა და ხშირად რომანისთვის მნიშვნელოვანი კომპოზიციური სიტუაციები კი დაირღვა. რომანი იმდენად რთული უნარია, რომ მისი შექმნისას მინიმალური პარამეტრების დაცვა აუცილებელია. მეორე მხრივ, ცენტრურის არარსებობა ბაზ ნათესამის შეფარულად, იგუაზრად გადამიცემის აუცილებლობა დღის წესრიგიდან მოხსნა, რამაც გამოხატვის ახალი ფორმები და შინაარსი მოითხოვა, რასაც ქართულმა რომანმა, ჩემი აზრით, ჯებილობაში გადაიცვა.

გული ეს აერთობასაცია თითქოს კველა იე შესტად
გამოხატავონ ეპოქსა და ტონს აძლევენ ქართული
რომანისტიკის პერსონაჟებს.

3. ვფიქრობ, 90-იან წლებში მიმდინარე პრო-
ცესები ქართულ რომანისტიკაში საკმაოდ
საინტერესოდ, სხვადასხვა კუთხითა და დიაპაზონით
აისახა. რომანების ნაწილში, ყოველგვარი დისტან-
ციონისტის გარეშე, მყისიერად შეჯასდა მოვლენები,
ნაწლში კი გარევეული რეფლექსის შედეგად. ამავე
პერიოდში, განვყეტილი კულტურული, ლიტერატუ-
რული ხაზის აღდენისას, გაციცხლდა მოდერნიზმის
ეტაპები, გაჩნდა ახალი ლიტერატურული დაჯგუფე-
ბები. ქართულმა ლიტერატურამ თითქოს აღიდგინა
საბჭოთა პერიოდში დაკარგული ათეულობით წელი
და ქართული მოდერნიზმის „შეწყვეტილი პროექტი“
(ბელი წიფურია) ერთ მთლიანობად აქცია. ამტომაც
გასული საუკუნის 90-იან წლების დასაწყისი ბევრი
თვალსაზრისით არის საინტერესო.

4. ცონბილია, რომ ქართული პრობაზ, ზოგადად, მწერლობა უფრო დადგებითი გმირის მწერლობაა, ვიდრე ანტეგმირისა. უარყოფითი ჰერსონაუგების ჩამოთვლა ძალიან მარტივად და სწავლად შეიძლება. თანამედროვე ქართული რომანისტებია, თემებისა და პრობლემების მრავალფეროვნებისა და სრული თავისუფლების მიერედავად, ან სწორედ ამის გამო, ნაკლებად არის დიდი, მით უფრო გენიალური,

9. ტერესდება დოკუმენტაციით, ე. ნონფიშნით, ასევე ჩენოთანაც. ეს უანრი ახალი არის ქრისტიანულისათვის. ჰაგიოგრაფიული მწერლობა, სულხან-საბას „მოგზაურიბე ევროპაში,“ აკაკი წერეთლის „ჩემი თავგადასავალი ალექსანდრე ყაზბეგის, „ნამწყემსარის მოგზებაზე“. ნონფიშნის კლასიკური ნიმუშებია. ვახტანგ ჯავახაძის, „უცნობი“ ახალი მიძგი გახდა ამგვარი წერილის. ბიოგრაფიული რომელებით გამოირჩეოს რომელი მეცნიერი და რომელი მეცნიერი არის ქრისტიანული. რომელი გაუგებარი იქნება მეცნიელისთვის, მაგრამ სამეცნიელო ენის პირდაპირი გადმოტანა მხატვრულ ტექსტში მაინც არასწორია. ელექტრონული მედია განსაზღვრავს დღვევნდელ მსიცოდოში ძირითადდ ენის სწმინდელს, ასევე ჩენოთანაც. ქართული ტელევიზიებიდან იმდენად ცუდი ქართული ისმის, შეუძლებელია მედიაზე იქცეს რომანისტიკის, ზოგადად მხატვრული ტექსტების ენად.

- რამდენად გეოსატრანზიტი უარის მო-
თხოვებს რომანის ენა?

რა მისცა რომანს 90-იანების დასაც-
ყისში ცენზურის გაუძლებამ და სი-
ჰყვის თავისუფლებამ?

რომ განსხვავდება თანამედროვე
ქართული რომანი მეოცე საუკუნის
ქართული რომანისაგან?

სედაც თუ არა გეპვილროვით კა-
ვის ქვეშ კონკრეტული რომა-

9. აოსტომლერისტულია და ღოკუმენ-
ტალისტურია ტელეცეიოგამა უკანა
პლაზმებო არ გადასციოს მხატვრუ-
ლი გამონაგონი?

10. რამდენად მოქმედებს ბაზრის კანო-
ნები რომანის ხარისხზე?

11. რომალი ქართული და საზღვარგარე-
თული რომანები წაიკითხათ პოლო
ცრთი ლეის განვითარებაში?

12. დაასახელოთ თანამედროვე ქართვე-
ლი რომანისტების სახეული.

გამოიკვეთა კიდევ ერთი ტენდენცია, მწერლები, მხატვრულ ტექსტებთან ერთად, ქმნან ჩანაწერებს, მემუარებს, ესისტეკას, რაც აადილებს მათი მემკვიდრეობის მთლიანობაში გააზრდას.

რაც შეეხება პისტორიული მიზანის, მან არათუ შეზღუდა მხატვრული გამონაგონი, არამედ ახალი შესაძლებლობები გაუსხსა ქართულ პროზას, რომანს. ნაირა გელაშვილის მოთხრობა „ჩენენგა (ახაბეჭდები)“ მოთლიანად პისტორიულისტული ხერხებით აგებული ნანარმოებია, იგი ეფუძნება ავადმყოფობის, შემძიმელობის, ახალშემოსილის ჯანმრთელობის ისტორიებს, პასპორტის, ატესტაციის, ჩათვლის წევნაების, თავისუფალის სამიზანო პროცესის, დარწინებისა და

და დალიმის, საშეძლო ბილეთის, ქორწიხებისა და განქორწინების მოწმობათა ასლებს, განცხადებებს, ბარათებს და ა.შ. მოთხრობა ამ დოკუმენტების უკომინტარო ან კომენტირებული კომპილაციაა, რომელთა საშუალებითაც ზუსტდ იხატება მთავარი პერსონაჟების სასათიც და დროც. ვფიქრობ, ამ ნაწარმოების მიხედვით თავისუფლად შეიძლება პოსტმოდრინიზმის მთავარი კონცეპტების სწავლა. საინტერესო კვლევა აქვს მასზე ლევან ბრეგაძეს.

ნაირა გელაშვილმა არაერთი პოსტმოდნირნისტული ტექსტით, მათ შორის რომანითაც, დაგვამახსოვრა თავი. „მე ის ვარ“ არის ბოლო წლების ერთ-ერთი საუკეთესო ქართული რომანი, ეს არის ცალმხრივი სიყვარულის ლამის მეტაფიზიკური აღქმა და მტკიცება იმისა, ასეთი სიყვარული ყველაზე უუფლებო, უპრეტენდიო, მაგრამ ყველაზე მკაფიო გრძნობაა ამჟღვნად.

10 რომანის ხარისხზე პირდაპირ მოქმედებს

10. ბაზრის კანონები, ეს არაერთი ქართველი მწერლის მაგალითზე ვნახეთ. გამოჩენდება ახალ-გაზრდა საინტერესო ავტორი, ნიჭიერიც, განათლებულიც, მრავალმშროვიც, ყველა პირობა აქვს

გამოცდილება და პროფესიონალიზმი დიდი ტექსტის შესაქმნელად.

11. წინა პასუხის განწყობას გავაკრძღვებ: სწორედ ის ავტორები იმსახურებენ რჩეულებში

არიან ავტომობილი, რომელთათვისაც სკაპრეზი, არანორმატული ლექსისა თრგვანულია. ამ მხრივ სინტერესისა ლუუკა ბაქანიძის პროზა. ახალგაზრდა ავტორი ისეთ პრობლემებზე წერს, რომელთაც ზუსტად ასეთი მეტყველება ესადაგება. ანდრიგრაუნდის არარსებობის პირობებში, როგორც დაფარული და აკრძალული არაფრინა და ყველაფრინი სააშვარაოზე გამოიდას, სულ უფრო ძნელი ხდება ეპატაჟით თევითდან კვადრება, თუმცა პროდუქციის გაყიდვა მანიც უფრო ადვილია. ლობისაგან, მისი განვითარების არაერთი პერსეულივა და დიპაზონი გვიჩვენა. საინტერესო ავტორია ზაზა ბურჯულაძე, 2008 წელს რეჟისორ-საქართველოს ომზე დამტკიცილი „ტურიზმის სუშიშტ“ გამორჩეული რიმანია, აღმასათ, იმიტომაც, რომ აյ ავტორი ნაკლებად არის ორიენტირებული ეპატაჟზე.

თავისი მკითხველი ჰყავს არჩილ ქიქოძესაც, მისი „ნორვეგიული დღიური“ შეატვრულ-დოკუმენტური პროზის საინტერესო ნიზუშია. მე განსაკუთრებით

11. ჩემი პროფესიიდნ გამომდინარე, არაერ-
ნება არ მაქას, მხოლოდ კარგი წიგნები ვიყითხო. ბოლო დროს პიტერ აკრიფის გახმაურებული, ლამის
პოსტმოდერნიზმის კულასიკად აღიარებული რომანი
„ლონდონი“ წავიდეთხე, თუმცა ერთი ამოსუნთქვით
მისი წაკითხვა ძნელია. ვფიქრობ, მხოლოდ პრო-
ბითად შეიძლება ასეთ ტექსტს რომანი უწოდო, ეს
უფრო ე.წ. „პროფესორთა ლიტერატურაა“, ძალიან
საინტერესო და მრავალმხრივი ისტორიულ-ესეის-
ტური ნარატივი, მაგრამ არა რომანი.

მიყვარს გელა ჩემანავა შემოქმედება, რომელიც
ჩემთვის აქტუალურ პრობლემებზე მონიტორი წერს; ქრისტიანული თავისი იდუმალი, ლამის მისტიკური
დამოკიდებულებით წარსულისადმი.

გამორჩეული დამოკიდებულება მაქას ქალ ავ-
ტორებთან, მათ წარმატებას თითქოს უფრო ვგულ-
შემატეკივრობ. ანა სამადაშვილი-კორძას კითხვა
არ მომზეზრდება, მიყვარს ეკა ტოგონნისის მგრძ-
ნობიარე პროზა, რუსულან რუხაძის მოთხოვბები. ამ უკანასკნელს ერთ-ერთ ვევლაზე დახვეწილ და
გვემონებან აგრძორად მივიჩნევ, თუმცა მისგან უცი-

ნავიკითხებ არაერთი ქართული წიგნი. დიდი ხანი მოვანდიშე თეონა დოლენჯავაშვილის რომანს „ჩიტი არ გამოვრინდება“. მე სოხუმელი ვარ და ომზე, განსაკუთრებით აფხაზეთის ომზე, დაწერილი წიგნის ნაკითხება ჩემთვის მიყუჩებული ტკივილის განახლებაა. ბოლო დროს იმის დისკუსის მოდული გახდა, ალეპის იმმა მიიყვანა მწერალი აფხაზეთის იმამდე, რომანის მთავარი პერსონაჟი ფიტირებურტიორი ნატა „სხვას იმში ცდილობს საკუთარის გააზრებას“, თუმცა ამ შემთხვევაში ინსპირაციაზე უფორ მნიშვნელოვანი მწერლის პიროვნული დამოკიდებულებაა საქმის, პროფესიის მიმართ. თეონა დოლენჯავაშვილი წიგნით და სინკერესო ავტორით, არაერთი კარგი ტესტის

მამუკა შელეგია

მეცნიერებათა აკადემიის დაარსება XX საუკუნის საქართველოს მნიშვნელოვანი ისტორიულ-კულტურული მოვლენა იყო. რასაკ-ვირველია, იგი ცარიელ ადგილას არ აღმოცუნებულა, მას უდიდესი ეროვნული ტრადიცია გააჩნდა, რომელიც საუკუნეების მანძილზე ყალიბდებოდა (კოლხეთის რიტორიკული სკოლა, გელათისა და იყალთოს აკადემიები, საზღვარგარეთ არსებული სულიერი კულტურის ძეგლები: პალესტინაში, სირიასა თუ საბერძნეთში), უშაულო წანამძღვრები კი, რომელთაც მოაზადეს აკადემიის ჩამოყალიბება, რა თქმა უნდა, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი გახდა (აკადემიის თითქმის ყველა დამფუძნებელი თუ ს პროფესორი იყო) და აგრეთვე, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის საქართველოს ფილიალი, ყოველივე ამის საფუძველზე, 1941 წლის 8 თებერვალს, დაარსდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია, რომლის ახალი წევრების არჩევაც დიდი მნიშვნელობის მოვლენა იყო არა მხოლოდ აკადემიის ცხოვრებაში – იგი ფართო საზოგადოებრივ ინტერესს იწვევდა. ქართული აკადემიის დამფუძნებელი, შემდგომ არჩეული წევრებიც, ჩვენი მეცნიერების გამორჩეული და ღირსეული წარმომადგენლები იყვნენ. რასაკირველია, საბჭოთა ხელისუფლება ცდილობდა გაეკონტროლებინა აკადემიის წევრთა შემადგენლობა და ამიტომაც, გამოკვეთილად ეროვნულ საკითხებზე მომუშავე, ღირსეული მეცნიერები ზოგჯერ მის გარეთ რჩებოდნენ. ერთ-ერთი, მორიგი არჩევნებისას, კერძოდ, 1955 წელს, აკადემიაში ტრაგიკომედია გათამაშდა. ამ წლის არჩევნები განსაკუთრებული ინტერესს იმიტომაც იწვევდა, რომ სხვასთან ერთად, კანდიდატად წარდგენილი იყო პავლე ინგოროვა, გამორჩეული მკვლევარი, მწერალი. თოქოს დამდგარიყო ჭეშმარიტების მომენტი, უნდა დაფასებულიყო მასი უდიდესი ღვანილი ქართული ლიტერატურისა და კულტურის ისტორიის კვლევითი.

საქართველოს ეროვნული აკადემიის ცენტრალურ არქივში დაცულია მეცნიერებისა და კულტურის ისტორიის ბევრი საინტერესო მასალა. მათ შორის „პავლე ინგოროვას აკადემიაში არჩევის მასალები“ (22 ივნის – 30 სექტემბერი, 1955 წ.), „რომელიც შესულია: საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის პრეზიდენტის 1955 წლის 30 ივნისის სხდომის ოქმის (N14) ამონანცია: „პავლე იეს ქე ინგოროვას საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრობის კანდიდატად წარდგენის შესახებ, პავლე ინგოროვას აფტოიგრაფია, რომელიც დავაწერ“, რომელიც მთავრდედა საყრდენი, მრავლისამტემლი სიტყვებით: „მით ვამთავრებ ამ საუბარს ჩემი ცხოვრების შესახებ. ჩემი ნამდვილი პიროვანი ეს არის არა გარეგანი ფაქტები ჩემი ცხოვრებისა, არამედ ის წიგნები“, 1924 წლის პლატონისეული დისტიქტის თარგმანა გამოქვეყნების გამო შეეხო ჰეგზამეტრისა და ზეტამეტრისა საზომთა საკითხის ქართულს“. 1924 წელს პლატონისეული დისტიქტის თარგმანა გამოქვეყნების გამო შეეხო ჰეგზამეტრისა და ზეტამეტრისა საზომთა საკითხის ქართულს ენაზე;

1941 წელს გამოაქვეყნა, „თამარ მეფის იაბიკონი“ და სხვ. ამ წარმომებით, ძეველი ქართული პოეზიის ისტორიიდან, კურიოზ, ქართული მეტრიკის დარგიდან, უთუოდ გამოამჟღავნა თავისი დიდი მეცნიერული გონება-მახვილობა და იშვიათი ალღორიტომის ქართული ლექსის სტრუქტურის შემონარჩუნებით, „პავლე ინგოროვას სამეცნიერო მოღვაწეობის“ ვრცელი ტექსტი (11 გვ.), ასევე, მწერალთა კავშირის პრეზიდენტის 1955 წლის 8 სექტემბრის სხდომის ოქმის (N16) ამონანცი.

ახლა კი თანმიმდევრობით მივყვეთ მოვლენებს. 1955 წლის 28 მაისის გაზეთ „კომუნისტი“ გამოცხადა მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის სხდომა, რომლის წევრებსაც გააცნება თავისი აკადემიკოსი მწერლის: გორგი ლეონიძის, კონსტანტინების, გამსახურდისას, გალაკტიონ ტაბიძისა და ივანე გულაძის, გამოცხადად მეცნიერებათა აკადემიის არჩევნებისა და ვაკანსიების შესახებ. საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებები 6 ვაკანსია იყო, მათ შორის, ქართული ლიტერატურის ისტორიაში ნამდვილ წევრის ერთი ადგილი. წინასწარ ვიტყვა: ამ ვაკანსიზე ორი მეცნიერის კანდიდატურა იყო ნამდვილი: პავლე ინგოროვასა და ალექსანდრე ბარამიძისა. 1955 წლის 30 ივნისს გამართა საქართველოს საბჭოთა მწერლების პრეზიდენტის

პოლიტიკური ინტერვიუ

ეს ჩოგ ახალი ცელი ვიყო

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი სი-
ყვარული, რომელიც ასე ძალიან გვჭირდება!

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
ბრძოლა, რომელიც დანებების საშუალებას
არ მოგვცემდა!

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
ტკიფლებამაყუჩელი ყველა სწერულისთვის!

მე რომ ახალი წელი ვიყო, არ მეცოდნე-
ბოდა, რას ნიშნავს დალლა, რათა ფარ-ხმალი
არასდროს დამეყარა!

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
ემოცია, პატარებს ტკილებულის დანახვისას
რომ უჩნდება!

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
ღიმილი, ყველა დარდის გასაქარებლად!

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ჩაიგვამდი
უშველებელ თეთრ, ბრჭყვიალა კაბას, სულ
სისარულებით, ღიმილებით, სიყვარულებით
და ბედნიერებით მოქარგულს, თვალი რომ
მომეჭრა ყველასთვის, და თმაში უამრავ
ფერად მოსართავს დავიმაგრებდი.

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
სინათლე ამ უსასარულო წყვედიადში!

კიდევ ფორერეკი ვიქენებოდი, ყველას
ყურადღებას მივიყვრობდი!

მზე ვიქენებოდი, მცხუნვარე და მწველი!

მთვარე ვიქენებოდი, ჩემი და ნათელი.

ვარსკვლავი ვიქენებოდი – მანათოშელი
და ოცნებების შიკრიკი. თვით ოცნება ვიქ-
ნებოდი, ოლონდ ახდენილი!

ყავის არომატი ვიქენებოდი, გასინჯვამდე
სუნით რომ გათორობს.

ია ვიქენებოდი, ნაზი და უმანკო.

ჭექა-ქუხილი ვიქენებოდი. მდინარე ვიქ-
ნებოდი, ჩამოვილიდი სოფლის დელებს.

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
სულ პანაზინა ფერია, ჩემი ჯადოსნური
ჯოხით სასანაულებს მოვახდენდი.

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
მიჯურური, წავუყითხვად ჩემს გულის სწორს:
ჭავჭავაძეს, ორქელიანს, ბარათაშვილს,
კოლრიჯს, ბაირონს, შელის, ლამარტინს,
პიუგოს, დიუმას, უიტმენს...

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ტკილი სი-
ტყვა ვიქენებოდი საამებლად.

წყალი ვიქენებოდი წყურვილის მოსაკლა-
ვად.

სახლი ვიქენებოდი სიმშვიდის გარანტიად.

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი
გაზაფხული, მოვიყვანდი ბერ ფრინველს
და ცისარტყელას ფერებით მოვხატავდი
ირგვლივ ყველაფერს!

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ყველას სურ-
ვილებს შევისმენდი. ყველას სათითაოდ ავუ-
ხდენდი ძილისნინ ფიქრებს!

მინდვრებში გაველურებული ყაყაჩი
ვიქენებოდი, თავს მოწყვეტამდე არასდროს
დავხრიდი.

ირმის ყელმოლერებული შევლი ვიქენ-
ებოდი!

დედის თბილი ჩახუტება ვიქენებოდი,
რომელსაც ვერავონ ჩაანაცვლებს!

შავი ციდან მოულოდნელად წამისული
ფიფქი ვიქენებოდი, სახეზე ფერებას რომ
დაგინიერდება.

ცივ ოთახში გაბატონებული, სიჩუმის
დამრღვევი ბურზის ტკაცურული ვიქენებოდი!

დღესასანაული ვიქენებოდი, რომელიც
წელინადში ერთხელ ყველას გაერთიანებდა.

ვიოლინო ვიქენებოდი, თავისი სოლ, რე,
ლა, მი-თი.

მე რომ ახალი წელი ვიყო, ვიქენებოდი ის
ღიმი, ჩემს დანახვაზე რომ გეფინება სახეზე.

ეჭ, მე რომ ახალი წელი ვიყო, რა კარ-
გი ვიქენებოდი! მთელ სამყაროს მოვფენდი
ბედნიერებას!

თაკო გურგანიშვილი

ლერმონტვის „ღემონი“ მართული მობიცები

მიხეილ ლერმონტვის ეპიკური პოემა „დემონი“ დიდებული
მხატვრული ნაარმოებია. პოემა მოგვითხრობს ამბავს სამოთხიდან
გამოდევნილი ქერქუბიმისა, რომელიც მიმოქრის უსასრულო სამ-
ყაროში და ავრცელებს თავის გარშემო ბოროტებას და დანძაულს.
დაინახავს რა ქართველ ახალგაზრდა თავადის ქალს თამარს, იგი
მის მიმართ სიყვარულით იმსჭვალება – ყველ შემთხვევაში, მას
ასე ჰგონია. იგი – მონაწილე თამარის საქმროს მკვლელობისა –
ცდილობს თამართან დაახლოებას და მასში საპასუხო გრძნობების
აღძვრას.

საბოლოოდ, იგი ღუპავს ქალს – მისი კონცა შესმავს თამარს და
კლავს. წმინდა ანგელოზს მკჟყავს თამარის სული სამოთხეში, გზად
დემონი ცდილობს დაუუფლოს მას, მაგრამ მარცხდება ანგელოზთან
შერკინებაში და კვლავ რჩება ეკულად სამყაროში – წეტარებასა და
სიყვარულს მოკლებული მარტოსული.

ლერმონტვის პოემის ჩემეული ქართული თარგმანი დაბეჭ-
დილია კრებულში – გაუხუნარი ფერები, 2011, თბილისი, ინგლი-
სური თარგმანი ამერიკულ უერნალში – Analogpress.net N2 2011,
ინგლისურის მასავლებელმა, კომპოზიტორმა ლიდია უესტმა ამ
თემაზე დანერა ოპერა და თავისი სახსრებით 2007 წლის 25 მარტს
დადგა იგი ჩევნი იპერისა და ბალეტის თეატრის წითელ დარაბაზში.

ცნობილია, რომ ლერმონტვის პოემის ჩემეული ქართული თარგმანი დაბეჭ-
დილია კრებულში – გაუხუნარი ფერები, 2011, თბილისი, ინგლი-
სური თარგმანი ამერიკულ უერნალში – Analogpress.net N2 2011,
ინგლისურის მასავლებელმა, კომპოზიტორმა ლიდია უესტმა ამ
თემაზე დანერა ოპერა და თავისი სახსრებით პირველი მოითხოვდება.

ამ ე.ნ. მელექსე თომასს ზოგიერთი მიიჩნევს ლერმონტოვის
შორეულ წინაპარი მასტიან დაინტერესობდა დაეკავშირებინა
იგი ხა საპანეთთან და ხა ხოტლანდისათან – თავისი ისტორიულ
სამშობლოსთან. მას განსაკუთრებით იზიდავდა ლეგენდარული
შოტლანდიელი პოეტისა და ნათელმხილველის, თომას ლერმონტის
დაინტერესობით მოეტისა და ნათელმხილველის.

ლერმონტვის შემანაზე მუშაობა მხოლოდ საქართველოში ჩა-
მოსვლის შედეგ, 1837 წლის ბოლოს დასრულა. როგორც მიმჩნევნ,
მას საქართველოსთან მიმართებით მხოლოდ დადგინდითი ემოციები
და მოგონებები დარჩის.

ლერმონტვის ქართულ შთაბეჭდილებებს მიაქცია ყურადღება
ცნობილმა „ლერმონტოლოგმაც“, ლუარსაბ ანდრიონიკოვმა – ანდრო-
ნიკაშვილმაც. მაგრამ ის არ შეხება იმ საკითხებს, რომლებსაც მე
ვაშუქებ ჩემს მიმოხილვები.

ეს ნაარმოები მკითხველში აღძრავს შთაბეჭდილებებს, რომლე-
ბიც უფრო მეტად მასტიანი გილორ თამარისა და დემონის,
პოემის მთავარი მოქმედი პირების ურთიერთდაბირისპირება.

თვით პოემა პირველად სრულად დაიბეჭდია არა რუსეთში, არამედ
გერმანიაში 1856 წელს. ისიც ცნობილია, რომ მის გადარჩენაში
ღვაწლი მიუძღვის რუსეთის იმპერატორის მეულელს, ლერმონტო-
ვის შემოქმედების და, კერძოდ „დემონის“ დიდ გულშემატევიარს.

კავკასიას განსაკუთრებული ადგილი უშიორავს ლერმონტოვის
შემოქმედების, კავკასიის გარეშე ეს შემოქმედება ნარმოუდენელ-
იც კავკასიის განსაკუთრებული ადგილი უშიურად ჩანს თანაგრძნობა ადგილობრივი
ხალხის მიმართ.

ლერმონტვის ინიანსარმოების გარანტიად თავისი სიკვდილი კავკასიაში. თავის ცნობილ ღერქში „სიზმარი“ იგი აღწერს, როგორ ესიზმარა,
რომ ინვა დალესტრის ცხელ მინდონში, წატყვიარით გულმკერდში
და წვეთ-წვეთად იცლებოდა სისხლისაგან. იგი მართლაც კავკა-
საზი დაიღუპა, ღულში, მთა მაშუქას ფერდობზე, მაგრამ არა
კავკასიის ხელით, არამედ რუსი მარტონოვის, ამხანაგის ტყვიით.

არა მარტო რუსულ და შთაბეჭდილური ფერები, არამედ საქა-
რთველოში მიღებული შთაბეჭდილებებიც ანიჭებენ ლერმონტოვის
შემოქმედებას და კერძოდ მის „დემონს“ საკონცერტო მომხიბლაობას. უფრო მეტიც, ვიტყოდი, რომ ქართველი მეტობელისთვის ეს
პოემა არანაკლებ შთაბეჭდავია, ვიდრე რუსი მეტობელისთვის.

ნაარმოები ინყება ლამაზი სურათით – დემონი უმიზნოდ
დაპერის უკიდეგანო სამყაროში:

სული ლოტოლევილი და სევდიანი –
დემონი – ცოდვილ მინას დაფირენდა
და მის კარგ დღეთა მოგონებანი
მას თვალწინ ედგა, არ ასვერებდა;
როცა სამოთხის შუქი გარს ერტყა
ამეგად ლოტოლევილს, მაშინ – ქერქიმის;
როდესაც სხრაფად მრბოლი

